

עניינים תוכן

מבוא	2
סקירת ספרות	3
ערבי ישראל- מבט סוציולוגי	3
ייצוג ערבים בטלוויזיה הישראלית	5
ייצוג האישה הערבייה בתרבות הישראלית	8
מתודולוגיה	10
ניתוח תוכן	13
עבודה ערבית : שתי דמויות -אמאל ובושרה עליאן	13
פאודה : שתי דמויות שירין אל-עבד ונאסרין חאמד	18
כבודו : נורה אבו סאלם	21
מתים לרגע : איסמא	26
מונא	29
דיון וסיכום	34
ביבליוגרפיה	39

מבוא

החברה הישראלית הינה חברת מהגרים מורכבת ובעלת קבוצות שונות. הרבגוניות הזו של החברה יחד עם העימותים הלא נגמרים בין האוכלוסייה היהודית והערבית במאה השנים האחרונות מעניינים את חוקרי החברה אשר מבקשים למצוא את הפתרון לכך. על ידי פירוש ופענוח של התכנים אשר מופיעים בטלוויזיה אנו יכולים לעמוד על הדרך שבה החברה רואה את הציבור הערבי במדינת ישראל.

כיום ברור כי הטלוויזיה היא לא רק כלי בידורי אשר נועד לשעשע את ההמונים במשך הזמן הפנוי שלהם. הטלוויזיה היא למעשה מעין תמונת מראה של החברה. בשנים האחרונות גוברת מידת הייצוג של מגזרים שונים בכלל וייצוגי המגזר הערבי בפרט בתרבות הישראלית. הדבר נובע בראש ובראשונה מכך שיוצרי התכנים צריכים להתחרות על כמות גדולה יותר של ערוצים ושל אפשרויות צפייה ולכן מבקשים לרתום קבוצות אחרות אשר עד כה לא היו צופים בטלוויזיה במידה רבה, כמו האוכלוסייה הערבית. בשל הרצון להביא לכמות צופים ערבים גדולה החלו להפיץ תכנים רבים יותר כדי למשוך את אותה האוכלוסייה.

משום כל אלה הדרך הישנה של תיאור הערבים בתור דמויות גנריות, חד ממדיות, אשר מניע אותם דבר אחד והם רוצים לעשות דבר אחד הפך להיות מיושן ולא רלוונטי. דמותו של הערבי השתנתה ועבודה זו תבקש לבחון את השינוי הזה במדינות הטלוויזיה בשנים האחרונות. מחקר זה יעסוק בנשים הערביות, על רקע הדברים האמורים. העיסוק בנשים לא יתמקד רק בהיבט הלאומי, אלא גם בהיבט המגדרי שהרי הנשים הערביות בישראל הינם מיעוט כפול, גם נשים וגם ערביות. הנשים הערביות מופלות גם בסביבה הקרובה שלהם וגם מבחינה המדינה כולה. מטרת העבודה הזו תהיה לבחון האם ייצוגים חדשים אלו מבקשים לחתור תחת ההגמוניה המסורתית של הקבוצות הבולטות בחברה הישראלית ולהביא לייצוג החברה הערבית בצורה הולמת או שמא ייצוגים אלו דווקא משמרים את אותה ההגמוניה ומשמרים בפועל את המצב הקיים (Cohen, 2018).

לדעתי הייצוגים הללו עוזרים ליצור תמונת מראה פלורליסטית וחיובית כלפי הנשים הערביות, כדי לטשטש מציאות אחרת, חמורה ומסורתית יותר, כפי שנראה במהלך עבודה זו.

סקירת ספרות

ערבי ישראל - מבט סוציולוגי

ערביי ישראל מהווים כעשרים אחוזים מאוכלוסייתה של מדינת ישראל. ברובם המכריע הם מוסלמים מן הזרם הסוני ומיעוט שלהם הם ערבים נוצרים(הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2016). לאחר הקמת מדינת ישראל רבים מהם אימצו לעצמם זהות פלסטינית מקומית וביקשו להגדיר את עצמם מבחינה לאומית שונה מאשר היהודים אשר הקימו את מדינת ישראל. מאז הקמת המדינה ועד היום קיימת מתיחות רבה בין האוכלוסייה היהודית בישראל ובין האוכלוסייה הערבית.

הסיבות למתיחות נובעות בין השאר ממאבק על האופי של מדינת ישראל והרצון של ערביי ישראל להפוך אותה למדינת כל אזרחיה והזדהות של הערבים עם המאבק הפלסטיני, כחלק מגיבוש התפיסה שלהם בתור פלסטינים(ספקטור, 2013). במהלך העשורים האחרונים חלה הקצנה של רבים מערביי ישראל ומן האוכלוסייה היהודית גם כן, כחלק מחוסר היכולת של העם הפלסטיני והישראלי לפתור את הסכסוך ביניהם(ר"ז, 2014). מקור נוסף, לא פחות חשוב, למתיחות בין הצדדים הוא בשל טענות ערביות לכך שיש קיפוח בחלוקה של המשאבים הציבוריים וניכור מצד מוסדות המדינה(חסון, 2011).

הבעיות החברתיות של ערביי ישראל באות לידי ביטוי בראש ובראשונה בהיבט הכלכלי. מבחינה כלכלית קיים פער ברור בין החברה היהודית ובין החברה הערבית. שיעור התעסוקה, תורמים לפערים הכלכליים שיוצרים את הפערים החברתיים. החברה הערבית מתאפיינת בשיעור עבודה נמוך של נשים ובנטישה מוקדמת של שוק העבודה על ידי הגברים(הלמ"ס, 2016). רבים מקרב ערביי ישראל זוכים לחינוך ברמה נמוכה יותר מאשר האוכלוסייה היהודית. מאחר ואנו יודעים כי קיים קשר ישיר בין רמת ההשכלה ובין רמת השכר אשר משולמת לעובדים, ככל שהאדם משכיל יותר כך הוא מקבל כמות שכר גדולה יותר, אז אפשר להבין את הסיבה לכך שקיימים פערים אשר לא מצליחים לצמצם אותם(ר"ז, 2014).

הפערים הכלכליים הללו הביאו ליצירת פערים חברתיים גדולים בין המגזרים. פערים אלו יוצרים מצוקה, תחושה של קיפוח ושורה רבה של בעיות חברתיות פנימיות בתוך המגזר הערבי. משפחות ערביות פונות לשירותי הרווחה, לצורך קבלת סיוע, בשיעור כפול מאשר האזרחים היהודים